

Tietoa henkilötietojen käsittelystä SUNRISE Finland -tutkimuksessa

SUNRISE Finland -tutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän selosteen tarkoitus on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia rekisteröidyillä on.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista. Sinuun tai lapseesi ei kohdistu mitään negatiivisia seuraamuksia, jos ette osallistu tutkimukseen tai jos keskeytätte osallistumisenne tutkimukseen.

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f. ("Folkhälsan")
Osoite: PL 211 (Topeliuksenkatu 20), 00251 Helsinki

2. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilö tutkimusta koskevissa tietosuoja-asioissa: Eva Roos
Nimi: Eva Roos
Osoite: PL 211 (Topeliuksenkatu 20), 00251 Helsinki
Puhelinnumero: +358 50 407 6382
Sähköpostiosoite: eva.roos@folkhalsan.fi

Vastuullinen tutkija: Eva Roos

3. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Folkhälsanin tietosuojavastaava on johtava lakimies Johan Huldén. Häneen saa yhteyden sähköpostiosoitteesta dataskydd@folkhalsan.fi

4. Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

SUNRISE Finland -tutkimus on osa kansainvälistä International Study of 24-Hour Movement Behaviours in the Early Years: The SUNRISE Study -tutkimusta, jossa on mukana yli 40 maata. SUNRISE-tutkimuksen tavoitteena on kerätä tietoa alle kouluikäisten lasten liikunnasta,

paikallaanolosta/ruutuajasta ja unesta sekä motorisista ja kognitiivisista taidoista. Tutkimuksessa selvitetään, kuinka suuri osa osallistuvista 3–4-vuotiaista lapsista täyttää Maailman terveysjärjestön (WHO:n) suositukset liikunnan, paikallaanolon/ruutuajan ja unen (=liikuntakäyttäytyminen) suhteen. Tutkimuksen tulokset lisäävät tietämystä lasten terveystietäytymisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Tällainen tieto auttaa parantamaan lasten terveyttä ja hyvinvointia sekä edistämään sosiaalista tasa-arvoa. Saatua tietoa voidaan hyödyntää terveyden edistämistyössä sekä perustana uusien suositusten ja käytäntöjen laatimisessa alle kouluikäisille lapsille. Suomessa tutkimus toteutetaan Helsingin, Turun, Kuopion ja Oulun kaupunkialueilla sekä kaupunkien läheisillä maaseutualueilla. Tutkittavia lapsia rekrytoidaan mukaan yhteensä 1000, joista puolet tulevat kaupunkialueilta ja puolet maaseutualueilta.

Tutkimme myös sitä, mitkä tekijät ovat yhteydessä lasten liikuntakäyttäytymiseen ja motorisiin ja kognitiivisiin taitoihin (työmuisti ja tarkkaavaisuuden säätely). Keskitymme erityisesti sukupuolten, perheen sosioekonomisen aseman tai maaseutu/kaupunkielinympäristöjen välisiin eroihin ja vanhempien elintapoihin sekä mielenterveysoireisiin. Lisäksi tarkastelemme, ovatko lasten motoriset taidot tai kognitiiviset taidot yhteydessä liikuntakäyttäytymiseen. Lisäksi tutkimme osoitetietojen ja GIS-paikkatietojärjestelmän avulla, ovatko lasten asuin- ja päiväkotiympäristön piirteet (mm. luontoympäristö ja rakennettu ympäristö) yhteydessä lasten liikuntakäyttäytymiseen.

Myöhemmin tutkimme myös sosiodemografisten tekijöiden (kuten paikkakunnalta muuttaminen, koulutustiedot, tulot ja osoitetiedot) sekä lasten ja vanhempien terveyteen liittyvien tekijöiden (kuten sairauksien ja lääkitysten) yhteyttä lasten liikuntakäyttäytymiseen, painoon sekä motorisiin ja kognitiivisiin taitoihin kansallisista rekistereistä kerättyjen tietojen avulla. Tällaiset tiedot kuuluvat tietosuojasetuksen mukaan arkaluonteisina pidettäviin tietoihin, ja niitä tullaan suojelemaan erityisen tarkasti käsittelyn aikana. Rekisteritutkimusten aineistojen käyttämistä varten kysymme tutkittavien henkilötunnuksen kyselylomakkeessa, ja sen ilmoittaminen on vapaaehtoista. Lisäksi kysymme luvan Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaiselta Findatalta. Lisäksi lähetämme SUNRISE Finland -tutkimukseen osallistuville lapsille ja vanhemmille tulevaisuudessa kutsuja seurantatutkimuksiin liittyen. Seurantatutkimuksissa on tarkoitus tutkia muun muassa tutkimukseen osallistuneiden lasten liikuntakäyttäytymistä sitten, kun he ovat vanhempia. Tiedotamme tarkemmin rekisteritutkimuksista ja seurantatutkimuksista sähköpostiviestillä sekä nettisivuillamme sitten, kun ne ovat ajankohtaisia. Haemme sekä rekisteri- että seurantatutkimuksiin eettiset arvioinnit ennen niiden toteuttamista. Tutkittavilla on mahdollisuus kieltäytyä rekisteritutkimuksiin ja jatkotutkimuksiin osallistumisesta milloin tahansa.

5. Tutkimuksen suorittajat

Tutkimus suoritetaan Folkhälsanin tutkimuskeskuksessa (Samfundet Folkhälsan i svenska Finland r.f.) professori Eva Roosin tutkimusryhmässä Tutkimuksen tiedonkeruuvaiheesta vastaavat ryhmän vastuullinen tutkija Eva Roos, tutkimuksen projektinvetäjä Elina Engberg sekä aineistonkerääjät. Aineiston tuottamisesta, laadusta ja arkistoinnista vastaavat tutkimusavustajat ja -koordinaattorit sekä tutkijat. Osa tutkimuksesta tehdään yhteistyössä kansainvälisen SUNRISE-tutkimuskonsortion kanssa, jonka päävastuuorganisaatio on Wollongongin yliopisto (Australia). Professori Anthony Okelyn johtama ryhmä käsittelee pseudonymisoidut aineistot valmiiksi analyysijä varten. SUNRISE Finland -tutkimuksen pääanalyysit tehdään Suomessa Eva Roosin tutkimusryhmässä.

6. Mitä tietoja tutkimusaineisto sisältää

Päiväkodissa lapsilta mitataan pituus, paino ja vyötärön ympäryys. Liikuntaa, paikallaanoloa ja unta mitataan liikemittareilla, motorisia taitoja viidellä eri testillä ja kognitiivisia taitoja tablettitietokoneilla pelattavilla kahdella pelillä. Nämä lapsilta mitattavat tiedot lähetetään Wollongongin yliopistoon Australiaan pseudonymisoituna, jolloin henkilötietoja ei voida suoraan yhdistää tiettyyn henkilöön.

Lisäksi lasten vanhemmilta/hooltajilta kerätään tietoa kahdella kyselylomakella, joista toinen liittyy kansainväliseen SUNRISE-tutkimukseen (vain yksi lapsen vanhemmista/hooltajista täyttää), ja toinen SUNRISE-tutkimuksen Suomen osaan (kaikki osallistuvat vanhemmat/hooltajat täyttävät). Kansainväliseen SUNRISE-tutkimukseen liittyen vanhemmalta kysytään tietoa lapsen uneen, digitaalisen median käyttöön ja ruokailuun liittyen sekä sosiodemografisiin tekijöihin ja omaan digitaalisen median käyttöön liittyen. Nämä tiedot lähetetään Wollongongin yliopistoon Australiaan pseudonymisoidussa muodossa. SUNRISE-tutkimuksen Suomen osaan liittyvässä kyselyssä kerätään tietoa muun muassa vastaajan omasta ja tämän lapsen kotiosoitteesta sekä henkilötunnuksesta. Tietoa kerätään myös lapsen uneen, digitaalisen median käyttöön, luonnossa liikkumiseen ja fyysisen kunnon arviointiin liittyen. Lisäksi kyselyssä kerätään tietoa vanhemman sosiodemografisiin tekijöihin, liikuntaan, digitaalisen median käyttöön, uneen sekä mielenterveysoireisiin ja koettuun hyvinvointiin liittyen. Näitä tietoja ei lähetetä Australiaan, vaan ne analysoidaan Folkhälsanin tutkimuskeskuksessa pseudonymisoidussa muodossa.

Rekistereistä kerättävät tiedot liittyvät sosiodemografisiin tekijöihin, kuten muuttaminen paikkakunnalta, tulot ja koulutus, sekä terveyteen liittyviin tekijöihin, kuten sairaudet (diagnoosit) ja lääkemääräykset.

Päiväkodin johtajalta kerätään suostumus päiväkodin tutkimukseen osallistumiseen. Lisäksi yhdeltä päiväkodin henkilökunnan jäseneltä kerätään aineistonkerääjän toimesta haastattelun muodossa tietoja tutkimuksen kulkuun liittyen, kuten esimerkiksi päiväkodin rutiineista.

7. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Vanhempiin ja lapseen liittyvää tietoa kerätään sähköisillä kyselylomakkeilla vanhemmilta/lapsen hooltajilta sekä liikemittareiden käyttöön liittyvällä päiväkirjalla. Lasten tietoja kerätään lisäksi päiväkodissa suoritettavien mittausten ja testien avulla ja aktiivisuusmittareilla. Lasten ja vanhempien tietoja yhdistetään myöhemmin myös rekisteriaineistoista, joiden rekisterinpitäjiä ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Digi- ja väestötietovirasto, Kansaneläkelaitos, Kanta-palvelut, Sosiaali- ja terveydenhuollon julkiset ja yksityiset palvelunjärjestäjät sekä Tilastokeskus (mikäli henkilötunnus on annettu).

8. Arkaluonteiset henkilötiedot

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiä henkilötietoryhmiä (eli arkaluonteisia henkilötietoja):

- Rotu tai etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet

- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometristen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveys
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Arkaluontoisten tietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan (käsittely on tarpeen tieteellisiä tutkimustarkoituksia varten) sekä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta tieteellistä tutkimusta varten tehtävään tietojen käsittelyyn).

- Tutkimuksessa käsitellään rikostuomiota tai rikkomuksia koskevia tietoja.

Rikostuomioita tai rikkomuksia koskevien tietojen käsittely perustuu tietosuojalain 7 §:n 1 momentin 2 kohtaan (tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos niitä käsitellään tieteellistä tutkimusta varten).

9. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
  - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
  - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalain 4 §:n 4 kohta)
- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen
mikä oikeutettu etu on kyseessä:

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritettujen käsittelyjen lainmukaisuuteen.

10. Tietojen vastaanottajat

Osa tutkimuksessa kerätystä aineistosta lähetetään pseudonomisoituna SUNRISE-tutkimuksen päävastuuorganisaationa toimivaan Wollongongin yliopistoon (Australia) Anthony Okelyn tutkimusryhmälle. Näitä tietoja ovat kansainväliseen SUNRISE-tutkimukseen kuuluva vanhempien kyselylomake sekä lapsille tehtävien mittausten tulokset (pituus, paino, vyötärönympäryys, tiedot karkea- ja hienomotorisista taidoista, kognitiivisista taidoista, ylä- ja alaraajojen lihasvoimasta sekä kahden liikemittarin avulla mitattu tieto liikkumisesta, paikallaanolosta ja unesta).

Tiedot, joita ei lähetetä päävastuuorganisaatioon Wollongongin yliopistoon, tallennetaan

väliaikaisesti tietoturvaliselle Webropol Oy:n palvelimelle.

Aineistoa voidaan hyödyntää esimerkiksi liikunnan, ravitsemuksen, psykologian tai käyttäytymistieteiden alan opinnäytetöissä. Vastuullinen tutkija antaa oikeuden käsitellä tutkimusmateriaalia (pseudonymisoitu) muille tutkijoille/opiskelijoille. Ulkopuoliseen käyttöön luovutetun aineiston tulee soveltua SUNRISE Finland -tutkimuksen kanssa samaan aihepiiriin.

11. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Kerätyn aineiston lähettämisessä Australiaan huomioidaan EU:n tietosuojasetus koskien henkilötietoja (GDPR, General Data Protection Regulation).

Kerätty aineisto pseudonymisoidaan ennen lähetystä, jotta tutkittavia ei voida tunnistaa datan perusteella. Olemme myös laatineet Wollongongin yliopiston kanssa yhteistyösopimuksen (Australia), joka kattaa aineiston immateriaalioikeudet, tietojen käytön, luottamuksellisuuden, yksityisyyden sekä kunkin osapuolen roolit ja vastuut henkilötietojen käsittelyssä. Tietojen siirto perustuu EU-komission vakiosopimuslausekkeisiin (https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/standard-contractual-clauses-scc_en), joilla henkilötietojen vastaanottaja sitoutuu noudattamaan lausekkeiden mukaisia tietosuojavaatimuksia.

12. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä.

13. Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja.

Tietojärjestelmissä käsiteltäviä tietoja suojataan seuraavilla tavoilla:

- käyttäjätunnus ja salasana
- käytön rekisteröinti/lokitus
- kulunvalvonta
- salaus/kryptaus
- kaksivaiheinen tunnistautuminen
- muu, mikä:

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta
- Aineisto analysoidaan suorien tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

14. Henkilötietojen käsittelyn kesto tässä tutkimuksessa

Henkilötietoja käsitellään tutkimuksen aineistonkeruun aikana (2022–2025) ja säilytetään sen jälkeen jatkotutkimusten kutsuja ja jatkotutkimuksia varten vähintään 25 vuoden ajan.

15. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

Tutkimusaineisto hävitetään

Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti:

ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b- ja e-alakohtiin. Ennen uutta tutkimuskäyttöä rekisterinpitäjä varmistaa, että uusi tutkimuskäyttö on yhteensopivaa aineiston alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa asetuksen vaatimusten mukaisesti. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään rekisteröidyille uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta rekisteröidylle myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

Aineisto tallennetaan suojattuihin tietokantoihin, joita Folkhälsan hallinnoi käyttäjätunnusten ja salasanojen takana todentamistarpeita ja mahdollisia seurantatutkimuksia varten vähintään 25 vuoden ajan. Varastointitarve arvioidaan säännöllisesti.

16. Mitä oikeuksia rekisteröidyllä on ja oikeuksista poikkeaminen

Yhteyshenkilö tutkittavan oikeuksiin liittyvissä asioissa on tämän ilmoituksen kohdassa 1 mainittu henkilö.

Rekisteröidyn oikeudet

Tietosuoja-asetuksen mukaan rekisteröidyllä on oikeus:

- saada pääsy tietoihin
- oikaista tietoja
- poistaa tiedot ja tulla unohdetuksi
- rajoittaa tietojen käsittelyä
- siirtää tiedot järjestelmästä toiseen
- vastustaa tietojen käsittelyä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Rekisteröity ei kuitenkaan voi käyttää kaikkia oikeuksiaan kaikissa tilanteissa. Tilanteeseen vaikuttaa esimerkiksi se, millä perusteella henkilötietoja käsitellään.

Tarkempaa tietoa rekisteröidyn oikeuksista eri tilanteissa löytyy tietosuojavaltuutetun verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Oikeuksien soveltuminen

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta, ellei rekisteröity anna tunnistamisen mahdollistavia lisätietoja (tietosuoja-asetuksen 11 artikla).

Oikeuksista poikkeaminen

Tietosuoja-asetus ja Suomen tietosuojalaki mahdollistavat tietyistä rekisteröidyn oikeuksista poikkeamisen silloin, kun henkilötietoja käsitellään tieteellisessä tutkimuksessa ja oikeuksien toteuttaminen estäisi tai vaikeuttaisi suuresti käsittelyn tarkoitusten saavuttamista.

Tarvetta poiketa rekisteröidyn oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Sinulla on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Faksi: 029 56 66735

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi